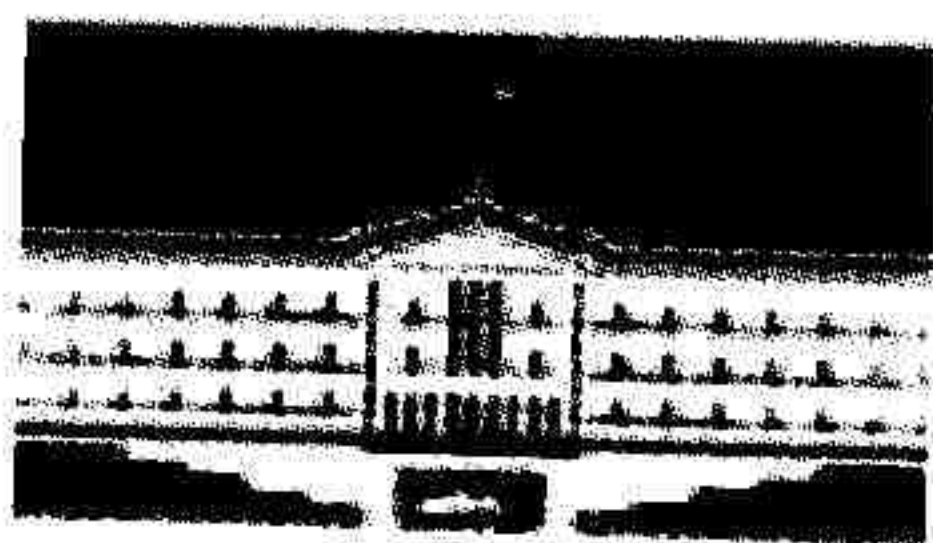

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ιωάννης Μιχελάκης
Βουλευτής Επικρατείας - Νέα Δημοκρατία

Αθήνα, 8 Φεβρουαρίου 2013

Ερώτηση

Προς τον Υπουργό Οικονομικών κ. Ιωάννη Στουρνάρα

Θέμα : «Το “κούρεμα” του ιδιωτικού χρέους, μόνη διέξοδος για την ανακούφιση των ελληνικών νοικοκυριών και τη στροφή στην ανάπτυξη»

Κύριε Υπουργέ,

Είναι γνωστό ότι με τα σκληρά και επώδυνα μέτρα που έχουν επιβληθεί κατά την τελευταία τριετία η πλειονότητα των ελληνικών νοικοκυριών έχει περιέλθει σε δεινή οικονομική θέση, την ώρα που η ελληνική οικονομία εισέρχεται στον έκτο χρόνο βαθιάς ύφεσης.

Μέσα σε αυτό το ζοφερό κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον το μέγα ζητούμενο είναι η πολυπόθητη στροφή στην ανάπτυξη, η οποία θα τονώσει την εθνική μας οικονομία, θα δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας και θα δώσει στην κυβέρνηση τη δυνατότητα να αποκαταστήσει τις αδικίες που έχουν υποστεί οι πιο ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες.

Όμως η σχετική διεθνής εμπειρία σε συνδυασμό με πλήθος παραδειγμάτων από την πρόσφατη οικονομική ιστορία καταδεικνύουν ότι το υψηλό ιδιωτικό χρέος, που έχει δημιουργηθεί από τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις σε περιόδους ευημερίας και οικονομικής ανάπτυξης, αποτελεί πολύ ισχυρή τροχοπέδη κατά την ακριβώς επόμενη φάση, όταν δηλαδή επιχειρείται η έξοδος από την κρίση.

Πιο συγκεκριμένα, έχει αποδειχθεί ότι όσο υψηλότερο είναι το ιδιωτικό χρέος των νοικοκυριών προς τις τράπεζες, δηλαδή τα στεγαστικά και καταναλωτικά δάνεια, οι οφειλές από πιστωτικές κάρτες κ.λπ., τόσο βαθύτερη είναι η ύφεση που ακολουθεί και τόσο περισσότερος χρόνος απαιτείται για την επιστροφή στην ανάπτυξη.

Αυτό το φαινόμενο τείνει να εκδηλωθεί σήμερα στην Ελλάδα, καθώς οι συσσωρευμένες υποχρεώσεις που ανέλαβαν κατά το παρελθόν πολλά ελληνικά νοικοκυριά μέσα σε μία εντελώς διαφορετική κοινωνικοοικονομική συγκυρία - δηλαδή πολύ πριν απωλέσουν έως και το 50% του εισοδήματός τους οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι και χάσει τη δουλειά του το 27% του εργατικού δυναμικού της χώρας - αποτελούν

ένα δυσβάστακτο οικονομικό βάρος, που απειλεί σοβαρά την εθνική προσπάθεια για ανάκαμψη.

Είναι προφανές ότι όταν ένα σημαντικό ποσοστό των ελληνικών νοικοκυριών βρίσκεται στα όρια της επιβίωσης αδυνατώντας να ανταπεξέλθει ακόμη και στις πιο στοιχειώδεις καθημερινές του υποχρεώσεις, το γεγονός αυτό κρούει τον κώδωνα του κινδύνου όχι μόνο για την προφανή αδυναμία επίτευξης του στόχου των δημοσίων εσόδων, αλλά και για την απειλή νέων επώδυνων μέτρων μέσω του νέου μηχανισμού αυτόματης διόρθωσης των αποκλίσεων.

Άλλωστε η απόκλιση των δημοσίων εσόδων του Ιανουαρίου κατά 7% ή 305 εκ ευρώ από τον αρχικό στόχο του προϋπολογισμού, που ανακοινώθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών και αποδίδεται στη φοροδοτική αδυναμία των Ελλήνων φορολογουμένων, επιβεβαιώνει με τον πλέον πειστικό τρόπο τους παραπάνω φόβους.

Αξίζει δε να υπογραμμιστεί ότι η πρόταση για κούρεμα του ιδιωτικού χρέους δεν είναι ρηξικέλευθη, καθώς περιλαμβάνεται σε μελέτη του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου για τη σχέση ιδιωτικού χρέους, ενυπόθηκων δανείων, τιμών κατοικιών και οικονομικής δραστηριότητας, στην οποία χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι η ανάκαμψη μιας οικονομίας μετά από περίοδο κρίσης επιτυγχάνεται μέσα από **«τολμηρά και καλά σχεδιασμένα προγράμματα αναδιάρθρωσης του ιδιωτικού χρέους»**.

Η παραπάνω μελέτη του ΔΝΤ αξιοποιεί τη διεθνή εμπειρία ξεκινώντας από τη Μεγάλη Ύφεση που ακολούθησε το «κράχ» του 1929 και φθάνοντας σε σύγχρονα παραδείγματα αντιμετώπισης οικονομικών κρίσεων, με πιο πρόσφατα αυτά της Ισλανδίας και της Ουγγαρίας.

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της Ουγγρικής κυβέρνησης η οποία παρά τις αναμενόμενες ενστάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν δίστασε το Σεπτέμβριο του 2011 να θεσπίσει το «κούρεμα» κατά 23% των στεγαστικών δανείων που είχαν συναφθεί σε Ελβετικό Φράγκο, μέσω της επιβολής συγκεκριμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας (180 ουγγρικά φιορίνια/ελβετικό φράγκο, αντί της τότε πραγματικά ισχύουσας ισοτιμίας στην αγορά των 235 ουγγρικών φιορινίων/ελβετικό φράγκο), προκειμένου να προστατέψει τους 800.000 από τους συνολικά 1.300.000 Ούγγρους δανειολήπτες, που είχαν συνάψει δάνειο με την ισοτιμία στο 150 και βρέθηκαν σε κατάσταση αδυναμίας αποπληρωμής του, εξαιτίας της ανωτέρω δραματικής νομισματικής ανατροπής.

Το παράδειγμα της Ουγγαρίας μπορεί να μην προσιδιάζει στα κράτη μέλη της Ε.Ε. που συμμετέχουν στο κοινό νόμισμα, όμως δεν παύει να είναι αποκαλυπτικό για τα μέσα που διαθέτει το οικονομικό επιτελείο κάθε χώρας προκειμένου να προστατέψει αποτελεσματικά εν μέσω κρίσης τους υπερχρεωμένους δανειολήπτες.

Με ανάλογο πνεύμα στην Ισλανδία μετά την χρεοκοπία του 2008 οι τράπεζες της χώρας σε συνεννόηση με την Ισλανδική κυβέρνηση, προχώρησαν στη διαγραφή του τμήματος κάθε δανείου που υπερέβαινε το 110% της πραγματικής αξίας του ακινήτου, επί του οποίου είχε συναφθεί το δάνειο.

Η διαγραφή των δανείων με την παραπάνω μέθοδο έφθασε σε αξία στο 13% του Ισλανδικού ΑΕΠ - το οποίο ανέρχεται στα 13 δις δολάρια - προσφέροντας μια πραγματική ανάσα στο σχεδόν 30% του πληθυσμού που αδυνατούσε να τα αποπληρώσει.

Δεν χωρεί αμφιβολία ότι η περίπτωση κάθε χώρας διαφέρει ουσιωδώς ανάλογα με τη χρονική στιγμή εκδήλωσης της κρίσης, το μέγεθος του προβλήματος, τη διεθνή συγκυρία, το εάν αυτή διαθέτει δικό της εθνικό νόμισμα ή όχι και πολλούς ακόμη πολιτικούς και οικονομικούς παράγοντες.

Το βέβαιο όμως είναι ότι όπως ακριβώς συνέβη πρόσφατα με το δημόσιο χρέος της χώρας μας, που υπέστη το γνωστό γενναίο «κούρεμα» επειδή κρίθηκε ως μη βιώσιμο, κάτι ανάλογο θα πρέπει να συμβεί εν ευθέτω χρόνω και με το ιδιωτικό χρέος, προκειμένου αυτό να καταστεί βιώσιμο, στις περιπτώσεις εκείνες κατά τις οποίες αποδεδειγμένα και βάσει αυστηρών κριτηρίων συντρέχει αντικειμενική αδυναμία των δανειοληπτών.

Η πρακτική που ακολουθείται σήμερα από τις τράπεζες δεν έχει αποδώσει τα δέοντα, καθώς οι μικρές διευκολύνσεις που παρέχουν προς τους δανειολήπτες αποδεικνύεται εκ του αποτελέσματος ότι αποτελούν ημίμετρα.

Την ώρα που πολλές ελληνικές οικογένειες βρίσκονται ήδη στα όρια της επιβίωσης θα πρέπει επιτέλους να περάσουμε από την οικονομική θεωρία στην πράξη και να προσαρμόσουμε το λόγο «δαπάνη εξυπηρέτησης χρέους προς εισόδημα» (Debt-to-Income – DTI) στα νέα δεδομένα που διαμορφώθηκαν στη χώρα μας μετά τη δραματική συρρίκνωση των εισοδημάτων.

Όταν σχεδόν σε κάθε ελληνική οικογένεια υπάρχει και τουλάχιστον ένας άνεργος, αλλά ακόμη και όσοι εργάζονται έχουν υποστεί σοβαρές περικοπές αποδοχών, το γενναίο κούρεμα των υποχρεώσεων προς τις τράπεζες είναι πέρα από αυτονόητο.

Εξίσου όμως σημαντικό είναι να δοθεί έμφαση στο λόγο «δάνειο προς αξία υπέγγυου ακινήτου» (Loan-to-Value – LTV), καθώς είναι επιβεβλημένο να συνεκτιμηθεί κατά τη διαδικασία αποπληρωμής ενός στεγαστικού δανείου η σοβαρή μείωση των τιμών στην ελληνική αγορά ακινήτων κατά την τελευταία τριετία.

Εάν για παράδειγμα ένας δανειολήπτης αγόρασε ένα σπίτι με στεγαστικό δάνειο το 2008 έναντι 300.000 ευρώ και η εμπορική αξία

του εν λόγω ακινήτου σήμερα είναι μόλις 200.000 ευρώ, θα πρέπει εύλογα και η οφειλή του να προσαρμοστεί σε αυτά τα νέα δεδομένα.

Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει άμεσα να προχωρήσει και η αναπροσαρμογή των αντικειμενικών αξιών των ακινήτων, ούτως ώστε να επέλθει ο απαιτούμενος εξορθολογισμός των τιμών και να αποκατασταθεί η σημερινή στρέβλωση με τις εμπορικές τιμές συχνά να υπολείπονται των αντικειμενικών.

Επιπρόσθετα στις παραπάνω προτεινόμενες ρυθμίσεις για την ανακούφιση των δανειοληπτών στεγαστικών δανείων, κρίνεται ως κοινωνικά δίκαιο να ληφθούν υπ' όψιν αφ' ενός τα τετραγωνικά μέτρα του ακινήτου και αφ' ετέρου η τιμή ζώνης κάθε περιοχής, προκειμένου να ωφεληθούν αυτοί που έχουν πραγματικά ανάγκη.

Είναι αυτονόητο ότι η πρόταση περί «κουρέματος» του ιδιωτικού χρέους αποκλειστικό γνώμονα έχει το να ανακουφιστούν οι πολίτες που βρίσκονται σε αντικειμενική αδυναμία να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους και σε καμία περίπτωση το να ευνοηθούν οι «κακοπληρωτές».

Γι' αυτό και αντενδείκνυται η μέθοδος του «οριζόντιου» κουρέματος, καθώς θα ήταν ηθικά απαράδεκτο να επωφεληθούν από μία ρύθμιση κοινωνικού χαρακτήρα ακόμη και αυτοί που δύνανται να πληρώσουν, αλλά επιλέγουν την οδό της απόκρυψης περιουσιακών στοιχείων, της φοροδιαφυγής ή της φυγάδευσης καταθέσεων στο εξωτερικό.

Άλλωστε το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, που έχει υποστεί τεράστιες ζημιές από τη διαδικασία του PSI και διανύει την εξαιρετικά κρίσιμη αλλά επιβεβλημένη περίοδο της ανακεφαλαιοποίησής του, δεν είναι σε θέση να επωμιστεί το δυσβάστακτο οικονομικό βάρος μιας ρύθμισης οριζόντιου χαρακτήρα.

Επειδή πρωταρχικό μέλημα της κυβέρνησης θα πρέπει να είναι η στήριξη των δανειοληπτών που ανέλαβαν τις υποχρεώσεις τους κάτω από εντελώς διαφορετικές συνθήκες και με άλλα οικονομικά δεδομένα,

Επειδή ένα κούρεμα του ιδιωτικού χρέους αποτελεί την αναγκαία και απαραίτητη προϋπόθεση για την ανακούφιση των υπερχρεωμένων νοικοκυριών και για τη στροφή της χώρας στην ανάπτυξη,

Επειδή ειδικά για τα στεγαστικά δάνεια η μέθοδος αυτή μπορεί να αποτρέψει τον ορατό κίνδυνο ενός φαύλου κύκλου πτώσης των τιμών και σοβαρής κρίσης στην αγορά κατοικίας,

Με βάση τα παραπάνω δεδομένα και σε συνέχεια της παρότρυνσης του ΔΝΤ για την κατάρτιση “τολμηρών και καλά σχεδιασμένων προγραμμάτων αναδιάρθρωσης του ιδιωτικού χρέους”,

Προτείνεται στον κ. Υπουργό :

1) Διαγραφή του τμήματος των στεγαστικών δανείων που υπερβαίνει το 110% της σημερινής πραγματικής αξίας του ακινήτου, επί του οποίου έχει συναφθεί το δάνειο.

2) Επιβολή ορίου 30% επί του μηνιαίου εισοδήματός του δανειολήπτη για την καταβολή δόσεων προς αποπληρωμή των δανειακών του υποχρεώσεων με σκοπό τη διασφάλιση της αξιοπρεπούς διαβίωσής του.

3) Νομοθετική ρύθμιση για την ανακούφιση των ελληνικών νοικοκυριών που θα προβλέπει γενναία μείωση των επιτοκίων δανεισμού, σημαντική χρονική επιμήκυνση αποπληρωμής των δανείων και κούρεμα της αρχικής οφειλής, στις περιπτώσεις αντικειμενικής αδυναμίας του δανειολήπτη.

Κατόπιν των ανωτέρω,

Ερωτάσθε κ. Υπουργέ :

Πως τοποθετείστε απέναντι στην παραπάνω πρόταση για διαγραφή τμήματος του στεγαστικού δανείου, κατά το παράδειγμα της Ισλανδίας ;

Πως αντιμετωπίζετε την πρόταση να μην υπερβαίνουν οι δόσεις για αποπληρωμή δανειακών υποχρεώσεων το 30% του μηνιαίου εισοδήματος του δανειολήπτη ;

Ποιά είναι η θέση σας για την παραπάνω προτεινόμενη νομοθετική πρωτοβουλία με σκοπό την ανακούφιση των υπερχρεωμένων νοικοκυριών ;

Είναι στις προθέσεις σας ένα «κούρεμα» του ιδιωτικού χρέους ;

Ποια μέτρα προτίθεστε να λάβετε για την έμπρακτη στήριξη των υπερχρεωμένων νοικοκυριών, τα οποία έχουν περιέλθει σε προφανή και αντικειμενική οικονομική αδυναμία ;

Ο ερωτών Βουλευτής

Ιωάννης Μιχελάκης